

פסח

תשפ"ד

גליון המאיר

בה"י
שנה ב'
גליון
קב"ט

פנינים יקרים, רעיונות מכריקים, סיפורים נפלאים,
מהודך שיעורי הרב הגאון המשפיע,
פה מפיק מרגליות
רבי מאיר צוויבל שליט"א
מחבר ספרי נר המאיר

אחד מי יודע

ביאור מתוק לקשר י"ג
הענינים בפיוט אחד מי יודע

עבודת ה' - להיות
כפוף תמיד לרצון ה'
המשתנה בכל עת

בין הפיוטים שהתקבלו בכל
תפוצות ישראל ונתקדשו
לדורות לאמרם אחר עריכת
הסדר, תופס מקום נכבד הפיוט
של 'אחד אלוקינו שבשמים
ובארץ', וסדר הפיוט בנוי באופן
מחודש, שבכל פעם מוסיפים
עוד קטע וחוזרים על הכל
בסדר הפוך.

ונראה לבאר עומק הכוונה
בזה, על פי המעשה הידוע עם
הרה"ק העטרת צבי מזידיטשוב
זי"ע, שפעם אחת סידר לעצמו
על דף סדר יום מדוקדק לפרטי
פרטים, באיזה שעה יקום,
ואימת יתפלל, ומה ילמד בשעה
זו וכו' וכו', ונכנס עם הסדר לרבו
הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע
לבקש את הסכמתו, והרה"ק
מלובלין עיין בדף ישר והפוך
כמה פעמים, אחר כך לקח את
קולמוסו והוסיף בשולי הדף
שני תיבות: 'ולפעמים להיפך'.
והדברים ברורים, כי עבודת
האדם הוא לעבוד את ה' בכל
מצב שהוא, ואף שעשה מהלך
וסדר, ונתהפכו היצרות, אל יכול

מאמר המאיר

אכילת ג' מצות מורה על מעלת בני ישראל שהם חשובים יותר ממלאכי השרת

תיבה מיוחדת למספר
'רבה' להורות על
חשיבות התפילה בציבור

דקדוק בדברי המדרש,
ובטעם ג' מצות
עגולות דווקא

וי"ל דהנה בספר משמרת אלעזר (חלק ד
עשרת הימים) להגאון רבי שאול בראך זצ"ל
אב"ד קאשוי,

כתב דבר חידוש,
ותוכן דבריו
שם, שעמד
לדקדק על מה
שמצינו בתורה
שם 'רבה' על
המספר של
עשרת אלפים,
שהוא דבר
משונה שלא
מצינו בעשרים
או שלשים
אלפים. וביאה,
שהקדוש ברוך
הוא רצה ללמד
לבני ישראל את
גודל החשיבות
שישנה לתפילה
בציבור דווקא,
וכמה חביבה

אצלו תפילת רבים, כי הנה חז"ל דרשו
(מנחות מג:) על הפסוק (דברים י יב) 'מה ה'
אלוקיך שואל מעמך', שכל אדם חייב
לברך מאה ברכות בכל יום, והנה,
במסכת חולין (זב) מבואר ששכר ברכה

במדרש רבה שיר השירים עה"פ
(שה"ש א יב) 'עד שהמלך במסבו נרדי

נתן ריחו' אמר
רבי אבהו עד
שמשה וישראל
מסובין ואוכלין
פסחיים
במצרים, כבר
הקדים הקב"ה
וכו' עיי"ש (שה"ש
רבה א ז) ועוד
כמה דרשות
דרשו חז"ל שם
בפסוק זה על
ליל הסדר, ויש
לבאר שייכות
הפסוק לליל
הסדר.

ונראה בהקדם

לומר בטעמא דמילתא שהנהיגו חז"ל
לסדר בתוך הקערה ג' מצות (טוש"ע
ריש סימן תע"ה) והקפידו שתהא מצות
עגולות דווקא, (עי' בשו"ת יהודה יעלה למהר"י
אסאד סי' קנ"ז).

מים גנובים ימתקו

לכאורה יש לתמוה מאוד על המנהג
שנהגו בתפוצות ישראל, שהילדים גונבים
את האפיקומן ומחזירים אותם רק אחר משא
ומתן, ומה ענין יש בזה.

והנראה לתרץ באופן נפלא, דהנה האפיקומן
שהיא זכר לקרבן פסח צריכה להיות נאכלת
על השובע, אולם אם כבר שבעים יותר מידי
הרי זו אכילה גסה שאינה נחשבת לאכילה
כלל, וזהו דבר קשה מאוד לשער בעצמו שיהיה
שבע מצד אחד ומצד שני שלא יבוא לכלל
אכילה גסה, לפיכך נהגו לגנוב את האפיקומן,
דאז יכנס בו טעם מיוחד, בבחינת (משלי ט ז)
'מים גנובים ימתקו', ובאופן זה גם אם הוא
כבר שבע יותר מדי אין זה אכילה גסה, כי
'רוחא לבסימא שכיח' (מגילה ז).

מאמר המאמר

אחד מ' יודיע

לבו בקרבו שהסדר נתערבב, אלא יחזק את עצמו, וידע שע"כ שרצון ה' הוא לעבדו באופן הזה, וצריך כל פעם לשקול היטב במאזני שכלו מה רוצה ה' ממנו עתה. וזהו הענין של עבדות ה', שהוא משתנה תמיד לפי רצון ה', כמו העבד שאין לו עבודה קבועה, רק כל פעם הוא עושה לפי מה שמבקש ממנו האדון באותה שעה.

ויש לומר שיסוד זה ביקש הפייטן להנחיל לדורות, בליל הסדר שהוא סדר לכל השנה, לידע ולהודיע שאין 'סדר' קבוע בעבודת ה', אלא כל דבר יכול להתהפך, לפעמים הוא הראשון במעלה, ולפעמים הוא שני במעלה ואחרת קודמות לו, והכל עולה למקום אחד לעבוד את אלוקינו שבשמים וארץ. ועל זה הוא מביא שלשה עשר ערכים זה אחר זה, וקוראים אותם ישר והפוך, כדי להורות על ענין זה.

ונבאר אחד לאחד:

'אחד אלוקינו שבשמים וארץ' - הוא פשוט, כי הוא קודם לכל והוא מבלה את הכל, 'אני ראשון ואני אחרון', אין קודם לו ואין מי שמאחרו.

שני לוחות הברית - שלשה אבות - בפשטות הסדר הוא כך, כי תורה קדמה לעולם (נדרים לט), ואם כן עשרת הדברות קדמו לאבות הקדושים. אמנם איתא במדרש (מובא בפירוש הרוקח על התורה פרשת וירא בשם מדרש יכולו): 'זכות עשר נסיונות אני נותן להם עשרת הדברות', נמצא שעשרה נסיונות שנתנסה בהם אברהם הם אלו שגרמו לקבל את עשרת הדברות, ולפי זה הסדר הנכון הוא קודם 'שלשה

בני ישראל זוכים לקירבה מיוחדת אצל הקב"ה מדין לבד

והוא פלאי ביותר, שדווקא על ענין הברכות בציבור בחר ה' לעשות אות זכרון ורישומא דמינכר וליסד תיבה נפרדת, ולא מציינו שיהיה כן אפילו במצוות רבות וחמורות מאלה. ונראה שסיבה נוספת איכא בזה במה שנרמז הענין של מאה ברכות בתיבה מיוחדת, ויבואר בהקדם הגמרא בחולין (אז): 'חביבין ישראל לפני הקדוש ברוך הוא יותר ממלאכי השרת וכו' וישראל מזכירין את השם אחר שתי תיבות, שנאמר (דברים יד) 'שמע ישראל ה'

אחת בהאי עלמא הוא עשרה דינרים, נמצא שכאשר מברך האדם בכל יום המאה ברכות מגיע לו שכר של אלף זהובים לפי מדות השכר שבעולם הזה, וכאשר מנין אנשים עושים כן בצוותא נמצא מגיע לכולם עשרת אלפים זהובים. ולפי שחביב לפני המקום שיתפללו דווקא בציבור וברוב עם, קבע שם מיוחד לשכר הברכות העולות מעשרה אנשים שבישראל, בכדי שיהיה לנו לזכרון תמיד החשיבות הגדולה של תפילה במנין. עכתו"ד.

רק אחר מיתת המצריים יכלו ישראל לשיר במחשבה טהורה

הרה"ק ר' חיים אברהם דובער לעווין ז"ל (המכונה בשם 'המלאך'), גילה דבר נפלא, והוא שהקב"ה הכניס בטבע הבריאה שכאשר יחשוב האדם בחבירו הקרוב אליו ויהרהר בו, ירגיש גם רעהו בו ויתעורר לחשוב ממנו, קשר נסתר הוא הפועל בכח המחשבה. וביאר בזה את הפסוק בסוף פרשת וישב (בראשית מ כג) 'ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו', דהנה יוסף הצדיק ביקש משר המשקים שיזכור אותו ויפעל למענו, אך לאחר מכן נוכח לראות שמחשבות רעות עולים בקרבו, וחקר ובדק אצלו מהיכן הם נובעים, עד שהבין שמחמת ששר המשקים חושב בו, גורם בזה שגם הוא יחשוב בו, ונעשו קשורים במחשבותיהם, לפיכך פעל בעצמו להסיח את דעתו משר המשקים ולא לחשוב בו כלל, וממילא גרם בזה שישכח שר המשקים ממנו, וזהו 'ולא זכר המשקים את יוסף', ומדוע? משום ש'ישכחהו', שיוסף הצדיק שכח משר המשקים וניתק את החיבור ביניהם. ע"כ. [ובאמת כבר מובא כעין זה משם הרה"ק מוה"ר ש מבעלזא זי"ע בפרשת פנחס עיי"ש].

ובזה אפשר לבאר כוונת הפסוק (דברים כו) 'וירעו אותנו המצרים', דפירשו המפרשים (יקר פרשת שמות) שהוא מלשון רעה, והיינו שעשו אותנו רעים, עיי"ש. והיאך עשו זאת, יש לומר שפעלו כן על ידי מחשבת לבם הרע שחשבו בבני ישראל והשפיעו עליהם להכניס בהם דעות כחבות, וזהו שאמר הכתוב (שמות א ט-י) 'ויאמר אל עמו, הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו, הבה נתחכמ'ה לו', 'חכמה' מורה על המחשבה, דהיינו שביקש להזיק להם במחשבה שיחשבו בהם ויכניסו בקרבם מחשבות שאינן טהורות, ממינות ואפיקורסות וכדומה.

ובזה יתורץ הפליאה עצומה שהקשו המפרשים למה לא אמרו שירה עד אחר קריעת ים סוף, כי דווקא אז אחר שמתו כל המצריים, נעשתה מחשבתם צלולה וזכה ויכלו לומר שירה. וזה רמוז בסמיכות הכתובים (שם יד ל - טו א): 'וירא ישראל את מצרים מת וגו', אז ישיר משה ובני ישראל!.

ועל פי זה ניחא לפרש גם את נוסח התפילה: 'ויכסו מים צריהם אחד מהם לא נותר, על זאת שבחו אהובים ורוממו לקל', דהיינו שזה היתה סיבת שירתם, אחר שהוסר המניעה ולא נותר שום מצרי טמא שיוכל לטמא את בני ישראל במחשבתו, אז יוכשר לומר שירה, ועל עצם דבר זה שבחו אהובים ורוממו לקל.

אחד מ' יודע

אבות' ורק אחר כך 'שני לוחות הברית'.

שלושה אבות - ארבע אמהות

- בפשטות האבות קודמים לאמהות, שהרי הבן קודם לבת וזכרים קודמים לנקבות (ב"ב פ"ח מ"ב), אולם באמת אפשר לומר להיפוך, שהרי אנו רואים בליל הסדר שמתחילים קודם בשתיית הד' כוסות שמרמזין על הארבע אמהות (פירוש מהר"ל על ההגדה פרק יד) ורק אחר כך אוכלים את ג' המצות שהם כנגד שלושה אבות (דעת זקנים שמות יב ח). ולפי זה הסדר הנכון הוא קודם 'ארבע אמהות' ורק אחר כך 'שלושה אבות'.

ארבע אמהות - חמשה חומשי תורה

- בפשטות האמהות קודמות לחמשה חומשי תורה, כדחזינן בחולין (צג): 'אמר ליה רבי יוחנן לרב שמן בר אבא, הני ביעי חשילתא שריין, ואת לא תיכול משום (משלי א ח) 'ואל תטוש תורת אמך', הרי לנו שתורת אמך קודמת לחמשה חומשי תורה, שהרי אפילו דבר שהתורה מתירתו אסור משום מסורת אמהות. אולם באמת איכא למימר גם להיפך, שהרי אם אמו מצוה אותו דבר שהוא כנגד התורה אסור לשמוע לה. ולפי זה הסדר הנכון הוא קודם 'חמשה חומשי תורה' ורק אחר כך 'ארבע אמהות'.

חמשה חומשי תורה - ששה סדרי משנה

- בפשטות חמשה חומשי תורה קודמין לששה סדרי משנה, שהם באים לפרש את התורה שבכתב. אמנם ראה ב**חתם סופר** (דרושים לז' אדר - דרוש י') שחידש לומר שהתורה שבעל פה יש לה קדימות בזמן ונמסרה קודם לתורה שבכתב,

מאמר המאיר

וגו', ומלאכי השרת אין מזכירין את השם שמזכירים את השם אחר שתי תיבות ולא אלא לאחר שלש תיבות, כדכתיב (ישעיהו א) 'קדוש קדוש קדוש ה' צבאות'. עכ"ל. וצריך ביאור, מהו גודל הרבותא בזה

אחר שלש תיבות, מאי נפקא מינה בזה. וכתב המהר"ם ש"ף (סוף מס' חולין) לחדש ולומר דענין זה אתי בתורת לבו, דקיימא

טעם שהרימו הקהל שולי בגדיהם אף שהיה יבשה

ידוע המעשה עם הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג זי"ע שמנהגו בקודש היתה למעט בשינה למעלה מיכולת אנוש, עד שעברו שנים רבות שלא עלה על מטה כלל והסתפק רק בנמנום מועט כפי הצורך, כבר בילדותו התבטאה אמו עליו ועל אחיו הרה"ק בעל ההפלאה זי"ע שיש לה שני בנים, אחד אינו מברך ברכת המזון, והשני אינו קורא קריאת שמע שעל המיטה, דהיינו הרה"ק מניקלשבורג שכמעט ולא תפסו אותו בשינה.

פעם אחת ביקר אצל חבירו מרן הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זי"ע והם המתיקו סוד זמן רב בדברים העומדים ברומו של עולם, כשהתאחרה השעה רצה רבי שמעלקא להפרד לשלום ולהמשיך בדרכו, אולם הרבי ר' אלימלך רצה להעלות אותו על יצועו בכדי שישן פעם אחת כל צרכו לבריאות גופו הטהור, הוא ביקש מרבי שמעלקא שיאיל להתעכב אצלו עוד לילה אחת וישכב על המיטה, בתחילה סרב רבי שמעלקא בכל תוקף ולא אבה לשנות ממנהגו, אך רבי אלימלך הפציר בו חוזר והפציר עליו במילין עד שרבי שמעלקא הסכים לשכב במיטה לראשונה מזה שנים רבות, רבי אלימלך בעצמו הציע את המיטה ורבי שמעלקא עלה על יצועו לכמה שעות.

למחרת בשעת תפילת שחרית היה רבי שמעלקא בגדלות המוחין והוא התפלל בשמחה ובהתלהבות יתירה, גם כל הקהל נמשך אחריו והוא העלה אותם למדרגות נישאות ביותר עד שכלל לא הרגישו היכן הם נמצאים, בפרט בשירת הים גברה ההתלהבות למאוד עד שמרוב דביקות הרגישו הקהל בעצמם כאילו הם עוברים עכשיו את הים והרימו את שולי בגדיהם לבל יתרטבו! אחר התפילה הודה רבי שמעלקא לרבי אלימלך על שהכריחו לישון, ואמר שלא שידע עד היכן אפשר לפעול בשינה, אולם אף על פי כן לא שינה ממנהגו. ע"כ המעשה.

והנה ידוע הדקדוק בהאי עובדא, הלא בקריעת ים סוף היה הים ליבשה, ואם אכן הרגישו הקהל שהם עוברים את הים יחד עם כלל ישראל מדוע הרימו את שולי בגדיהם? ונראה לתרץ בדרך אפשר, על פי הידוע שכאשר עמדו ישראל על שפת הים והגיע ציווי ה' להכנס למים במסירות נפש, התחילו השבטים מריבים זה עם זה מי יזכה להכנס ראשון עד שקפץ נחשון בן עמינדב תחילה ונבקע הים ואחריו הלכו כל ישראל.

והנה בני ישראל הלא רצו גם הם להכנס במסירות נפש לתוך הים, אלא שלא עלתה בידם כי נחשון בן עמינדב הקדימם, אולם הקדוש ברוך הוא אינו מקפח שכר כל בריה והוא מצרף מחשבה טובה למעשה, לפיכך העלה עליהם כאילו אכן קפצו גם הם לתוך הים. וזהו שאמר הכתוב (שמות יד כב) 'ויבואו בני ישראל בתוך הים ביבשה', דהיינו שנחשב להם כאילו באו בתוך הים אף על פי שעברו ביבשה.

ואפשר שזהו הביאור בפסוקים (תהלים קלו יג-יד) 'לגוזר ים לגזרים וכו' והעביר ישראל בתוכו', דלכאורה היה לו לומר 'והעביר ישראל בתוכם', לשון רבים, כיון שנקרע הים ליי"ב גזרים, אך לפי האמור יש לפרש שקאי על הים עצמו, דהיינו שגזר את הים לגזרים, ואף על פי כן 'והעביר ישראל בתוכו', דהיינו בתוך הים, שצירף את כוונתם הטובה למעשה.

ובזה אפשר לתרץ המעשה שהיה, שהמתפללים שהיו שם עם הרה"ק מניקלשבורג שעלו למדרגה גבוהה ביותר, השיגו ענין זה, ולכן הרימו את שולי בגדיהם כי הרגישו את עצמם כאילו עוברים בתוך הים.

מאמר המאריך

אהבה מי יודיע

לא מיבעיא למאן דאמר (גיטין ס.) 'תורה חתומה ניתנה' שלא ניתנה אלא לסוף ארבעים שנה, אחר שכבר נתפרשו ונמסרו כל המצוות מפי משה רבינו משך כל הארבעים שנה, אלא אפילו למאן דאמר 'מגילה מגילה ניתנה', מכל מקום קודם מסר משה את המצוה בעל פה, והסבירה וביארה בכל פרטיה ודקדוקיה, ורק אחר כך כתב את הפרשה בתורה ברמז ובכמה תיבות, עיי"ש בדבריו בארוכה. ולפי זה נמצא הסדר הנכון הוא קודם 'ששה סדרי משנה' ורק אחר כך 'חמשה חומשי תורה'.

ששה סדרי משנה - שבעה ימי שבתא - בפשטות קודמין הששה סדרי משנה לשבעה ימי שבתא, שהרי התורה הקדושה קדמה לעולם, כנ"ל, וגם איתא (ילקוט הראובני פרשת בראשית) שתיבת 'בראשית' נוטריקון 'בראשית', דהיינו ששה סדרי משנה. אולם באמת יש לומר להיפוך, כי הנה מציינו בגמרא (שבת י:) שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: 'מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה', מאידך למדנו במסכת ברכות (לג): ש'אין לו להקדוש ברוך הוא בבית גנזי אלא אוצר של יראת שמים, שנאמר (ישעיה לג ו) 'יראת ה' היא אוצרו, ומתאמרא בשם הרה"ק **הרבי ר' בער** זי"ע שכדי שלא יסתרו הדברים זה את זה מוכרחים לומר שהמתנה טובה של שבת קודש היא גופה האוצר של יראת שמים, והנה, איתא בחז"ל (שבת לא): 'אמר רבי שמעון בן לקיש, מאי דכתיב (ישעיה לג ו) 'והיה אמונת עתיך חוסן ישועות חכמת ודעת וגו', אמונת זה סדר זרעים, עתיך זה סדר מועד, חוסן זה סדר נשים,

אמרו', וכתבו המפרשים (עיין רע"ב מסכת תרומות פ"ב מ"א) שלשון זה מורה על היותו הלכה למשה מסיני, וזהו שרמז הכתוב, שקרוב ה' לבני ישראל הקוראים אליו 'באמת', היינו מדין לבד שהוא הלכה למשה מסיני.

על פי הדברים האלה אפשר לבאר מדוע דווקא בענין הברכות עשה הקדוש ברוך הוא ציון ואות בתיבה מיוחדת בפני עצמה, כי בזה ניכר עוצם חשיבותם ויקר תפארת גדולתם למעלה ממלאכי השרת.

ובזה יש לרמז בנוסח ההגדה, ורב כמה שנאמר רבבה וכו' דהיינו ישראל שהיו רב בכמות ובאיכות, ניכר חשיבותם כמה שנאמר רבבה, דהיינו ממה שלא נזכר בתורה רק מספר רבבה.

עיקר המעלה של בני ישראל - מחמת שיש להם יצר הרע

ואם ישאל השואל, מדוע באמת חשובים ישראל יותר ממלאכי השרת, הכיצד יתכן שקרוצי חומר מעוטי דעת יעמדו לפני מלאכים ושרפים אשר גיתם כתרשיש

לן שעד שלשה טפחים הוה לבד, נמצא שישראל המזכירים את השם בתוך שלש תיבות נעשים מחוברים אל ה' יתברך מדין לבד, מה שאין כן המלאכים שאין מזכירים את השם אלא בתיבה הרביעית.

על פי זה יש להוסיף, דהנה, בבית התפילה גם אנו אומרים 'קדוש קדוש קדוש וגו', ואם כן לכאורה חסר ענין זה של קרבת אלוקים, אכן יש לומר שבהא אנו הולכים בשיטת רבן שמעון בן גמליאל דסבירא ליה שכל פחות מארבעה הוי לבד (עיין סוכה כב.), ואם כן גם כאשר מזכירים את השם אחר שלש תיבות הוי עדיין לבד. וזהו שרמז הכתוב (תהלים נה טו) 'בבית אלוקים נהלך ברגש', 'ברגש' ראשי תיבות 'רבן שמעון בן גמליאל', להורות שבבית האלוקים אנו נוהגים על פי רבן שמעון בן גמליאל וחוכים לקרבת אלוקים על פי שיטתו.

על כל פנים נמצינו למדים שאנו זוכים לקירבה מיוחדת יותר מן המלאכים על פי דין לבד, ובוה איכא לפרש את הפסוק (תהלים קמה יח) 'קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת', דהנה, מציינו בכמה מקומות שנקטו חז"ל הלשון 'באמת

ארבע כוסות - כנגד ארבעה שצריכים להודות

המהרש"א במסכת ברכות (נד: ד"ה ארבעה) ביאר בארוכה שהארבע כוסות של ליל הסדר שנתקנו כנגד ארבע לשונות של גאולה כידוע, מכוונים כנגד הארבעה שצריכים להודות, הולכי מדבריות, חולה שנתרפא, חבוש היוצא מבית האסורים, ויורדי הים. כי ביציאת מצרים ניצלו ישראל מכל הסכנות הללו. ומבאר כדלהלן: כוס ראשון כנגד יורדי הים, כי בני ישראל עברו ביבשה בתוך הים בשבירת גדרי הטבע, ועל זה תקנו כוס ראשון, ואומר עליו קידוש היום שמורה על חידוש העולם, שנס קריעת ים סוף היתה הוכחה על זה. כוס שני כנגד הולכי מדבריות, כי בני ישראל הלכו במדבר ארבעים שנה וניצלו מכל הסכנות, ותקנוהו אחר ההגדה קודם הסעודה, כמו שהיה אז במדבר שהיה להם בתחילה עיניו וסבל עד שזכו לכמה טובות, כמון ושלי וכו'. כוס שלישי כנגד חולה שנתרפא, כי בשעת מתן תורה כל החולים נתרפאו, ותקנוהו אחר המזון, היפך מן החולה שנאמר בו (תהלים קז יח) 'כל אוכל תתעב נפשו'. כוס רביעי כנגד יוצא מבית האסורים, כי לא באו ישראל לכלל חירות שלימה עד שנכנסו לארץ ישראל, שאז ניטל מעליהם לגמרי יד האויבים. עכתו"ד ועיין שם שהאריך הרבה.

יש לרמז דבר זה בנוסח הכתוב בהגדה: 'מגביהין את הכוס', פירוש, שצריך להגביה תיבת 'כוס' לאותיות שתחתיהן, תמצא אותיות 'לזע', וראה זה פלא שאותיות אלו עולין יחד למנין ק"ז, רמז למזמור ק"ז שבתהלים שמייירי בארבעה שצריכים להודות.

אחד מ' ידוע

ישועות זה סדר נזיקין, חכמת זה סדר קדשים, ודעת זה סדר טהרות, ואפילו הכי אי 'ראת ה' היא אוצרו, הן, ואי לא, לא. משמע ודאי שהאוצר של יראת שמים הכלול בשבת קודמת לששה סדרי משנה, ולפי זה הסדר הנכון הוא קודם 'שבעה ימי שבתא' ורק אחר כך 'ששה סדרי משנה'.

שבעה ימי שבתא - שמונה ימי מילה - בפשטות קודמים השבעה ימי שבתא לשמונה ימי מילה, שהרי אין מלין את התינוק עד שיעברו עליו כל שבעת ימי השבוע ושבת בפרט, אולם מאידך גיסא חזינן שהמילה עדיף ודוחה את השבת, ולפי זה הסדר הנכון הוא קודם 'שמונה ימי מילה' ורק אחר כך 'שבעה ימי שבתא'.

שמונה ימי מילה - תשעה ירחי לידה - בפשטות השמונה ימי מילה קודמים לתשעה ירחי לידה, כי אף על פי שבזמן הם מאוחרים, שהרי קודם עוברים על הילד תשעה ירחי לידה, ורק אחר כך, משיעברו שמונה ימים ללידתו מלין אותו, מכל מקום כבר משעת יצירה עולה שם מהול על התינוק, כלשון הפיוט: 'ומבטן לשמך המה נימולים', וכדאיתא בנדרים (פ"ג מי"א) שאין שם ערלות עולה אלא על שם הגויים. אמנם, באמת יש לומר להיפוך, דהנה ידוע מה שאמר הרה"ק **השר שלום** מבעלזא ז"ע שכאשר האב מל את בנו נשלם מצות המילה שלו, כי כל מצוה צריך לקיימה בשלימות, במחשבה דיבור ומעשה, וכיון שכאשר נימול האדם אין בו דעת, אינו יכול לקיים מצות מילה במחשבה

מאמר המאיר

הרע', כי לולי יצר הרע מה רבותא דאדם יותר ממלאכים ושרפים ואופנים, ואולם מכח שיש שאור המחמיץ והוא שומר את עצמו מחימוץ ושאור, על כן אמרו (סנהדרין גז.) 'גדולים צדיקים יותר ממלאכי השרת', כי אין להם נטיה לרע, מה שאין כן האדם שיש בו כח ונטיה לרע ושובר כח הרע והחימוץ שבו ומחזירו למוטב, זהו היקר בעיני ה'.

ולרמז לזה צוה לנו התורה עת צאתנו מארץ מצרים, שאז נאמר (שמות יט ד) 'ואשא אתכם על כנפי נשרים' גבוה

יותר ממלאכי השרת, לאכול עיסה הבא לידי חימוץ לשומרו לשם מצה, שמזה יקח האדם מוסר השכל לשמור עצמו מחמץ שבו למצה הרומז לצד הטוב בלא שום חימוץ, שעל כן בחר ה' בנו ורוממו מכל'. עכ"ל.

והם עובדים את ה' באימה וביראה ובזיעה? הלא התשובה ברורה מאליה, דדייקא משום הא, דווקא בגלל שהם קרוצי חומר ומעוטי דעת, בעלי יצר רע ותאוות רעות, דווקא לכן מחשיב הקדוש ברוך הוא כל כך כל עבודה שלהם וכל מעשה טוב, כיון שבא בקושי ובטורח, ובלי השגות גדולות.

ויסוד זה מבואר בארוכה בספה"ק **יטב פנים** (לשבת הגדול) בבואו לבאר ענין המצות, וזה לשונו שם: 'היוצא לנו, דמה שאינו בא לידי חימוץ אינו יוצא בו ידי

מצה, דהקפידה תורה שיהא מה דבעי חימוץ לשמרו שלא יחמיץ, ויש להבין טעמא מאי, ולענין מאי רמיזא, ונראה דבא להורות, כי ידוע עיקר השבת שאור וחמץ רומז לשאור שבעיסה הוא יצר הרע, וכבר אמרו (בר"ר טו ט) 'טוב מאוד זה יצר

במן היו יכולים לטעום טעם שבת
 'אילו האכילנו את המן ולא נתן לנו את השבת דיינו', - נראה לפרש בדרך צחות, דהנה במן היו יכולים להרגיש כל טעמים שבעולם, ולפי זה יש לומר שגם טעם שבת היו יכולים לטעום שם, כמאמר רבי יהושע לקיסר שיש תבלין מיוחד ששמו שבת (שבת קיט), ולכן 'אילו האכילנו את המן ולא נתן לנו את השבת דיינו', כי מכל מקום היינו יכולים להרגיש טעם שבת במן.

הברכה של ספירת העומר כנגד ברכת 'ולמלשינים'
 בליל פסח אחר עריכת הסדר, נהגו האדמו"רים לבית בעלזא להסתובב ברחוב העיר ולהאזין לסדרים של פשוטי העם, פעם אחת הלך הרה"ק השר שלום מבעלזא ז"ע עם הגבאי ר' אלימלך ועמדו תחת חלונו של אחד מיהודי העיר התמימים, הלה אחז בסוף 'מגיד' וקרא בקול גדול את הברכה 'אשר גאלנו וכו', והנה למרבה הפלא, אחר שסיים לברך 'גאל ישראל', לא פחות ולא יותר, נעמד להתפלל שמונה עשרה, הגבאי כמעט ולא נפל ארצה מרוב צחוק, אולם הרה"ק השר שלום לא צחק כלל, אחר כך אמר לו לגבאי: 'דע לך שבתפילה זו פעל האיש גדולות ונצורות, כי עד עתה לא היו לו בנים, ובתפילה זו נושע! ע"כ.

וראה זה פלא, דהנה באמת כשנחשוב כל הברכות שמברכין בליל הסדר תמצא שהן י"ח, כנראה שהן מכוונין כנגד תפלת שמונה עשרה. וכשנדקדק עוד נמצא דבליל הסדר השני מוסיפים גם ברכה על ספירת העומר, ושמעתי פעם בשם הגה"ק רבי דוד יונגרייז זצ"ל טעם למה נוהגין לספור ספירת העומר בצעקה ובקול רם, כי רוצים להוציא מלבם של צדוקים שאומרים ש'ממחרת השבת' הכוונה ליום ראשון בשבוע, לפיכך קוראים בקול גדול להודיע שאין זה נכון ומתחילים לספור ממחרת הפסח, עכ"ד. ובזה נמצא סמך לדברינו, דהברכה שמוסיפים היא כנגד הברכה הי"ט שהיא ברכת 'ולמלשינים', כי היא אכן באה ממש כנגד המלשינים והצדוקים.

מאמר המאריך

אחד מ' יודע

כי אם במעשה בלבד, וכאשר הוא מוסר את בנו למילה ברצון ובנפש חפצה, הוא מגלה בזה דניחא דעתיה במה שמלו אותו בהיותו תינוק, ובוה משלים למפרע את חלק המחשבה של מצוה המילה שלו. עכתודה"ק. נמצא שאע"פ שנקרא בשם מהול מתחילת יצירתו, אין המצוה נשלמת אלא אחר היותו לאב, ולפי זה הסדר הנכון הוא דווקא קודם 'תשעה ירחי לידה' ורק אחר כך 'שמונה ימי מילה'.

תשעה ירחי לידה - עשרה דבריא
- בפשטות, תשעה ירחי לידה קודמין לעשרה דבריא, שהרי בכדי ללמוד את התורה בהאי עלמא ולקיים עשרת הדברות צריכים קודם להוולד. אולם אפשר לומר גם להיפוך, שהרי כל הנשמות כבר עמדו על הר סיני וקבלו את עשרת הדברות, ולפי זה הסדר הנכון הוא קודם 'עשרה דבריא' ורק אחר כך 'תשעה ירחי לידה'.

עשרה דבריא - אחד עשר כוכביא
- בפשטות קודמים עשרת הדברות ל'אחד עשר כוכביא', דהיינו יוסף הצדיק שנאמר בו 'ואחד עשר כוכבים משתחווים לי', שהרי רק בזכות שהחזיק יוסף בתורה וקיים עשרת הדברות בערות הארץ, זכה לכתר מלכות ושישתחוו אליו אחד עשר אחיו, וכמ"ש רש"י בפ' ויחי בשם התרגום (בראשית מט כד) עה"פ 'ויפוזו זרועי ידיו' שזכה לקיום החלומות על דקיים אורייתא בסתרא. אולם מאידך גיסא מצינו שבני ישראל זכו לקבל עשרת הדברות במעמד הר סיני רק בזכות שהיו גדורים בעריות כמדתו של יוסף. ולפי זה הסדר הנכון הוא קודם

כדי להוסיף את האחד לשלושת ה'זירא', ושיעלה יחד למספר אלף.

ובזה יש לפרש את הפסוק בשיר השירים שהתחלנו 'עד שהמלך במסיבו נרדי נתן ריחו', ומצינו במדרש (שה"ש רבה א ז) שזה קאי על ליל הסדר, עיי"ש. ורצה לומר שמצרפים את המלך מלכי המלכים שהוא אחד, עם המצות שהם עגולים כמסובה. ולפיכך נרמז ענין זה במצה דווקא, כי היא מורה על מעלת בני ישראל שהם משמרים עצמם מחימוץ, ולכן הם חשובים יותר מן המלאכים כמו שרמזו בשכר הברכות העולים למספר אלף.

מצות אכילת מצה מורה על חשיבות בני ישראל שזוכים לקירבה יותר מן המלאכים

ובזה אפשר ליתן טעם טוב לתרץ הקושיא שהובאה לעיל שגם בני ישראל אומרים 'קדוש קדוש וכו' ומזכירים את ה' רק אחר שלש תיבות. ולפי האמור יש לתרץ יפה, דהנה המצה נקראת 'קדוש', כמו שפירש בתפארת שלמה (שבת הגדול) על הפסוק (ויקרא ט) 'מצות תאכל במקום קדוש', וכדאיתא בחתם סופר שהיא המצוה היחידית של אכילה בזמן הזה שהיא מדאורייתא, והיא שקולה כמו אכילת קדשים.

ובכן ולך תעלה כמין חומר הפלא ופלא נוסח התפילה, שאנו אומרים 'קדוש

כאשר אוכלים המצה באמונה מצטרף יחידו של עולם לג' המצות ונעשה מספר אלף

ולפי האמור שמעלת בני ישראל יותר ממלאכי השרת הוא במספר אלף, שהוא שכר המאה ברכות שמברכין בכל יום, אפשר לבאר בדרך רמז הטעם שתקנו בליל הסדר שלש מצות בדווקא, כי הנה המצה היא עגולה, כמו ה'נול', זיר"א בלע"ז, והנה ה'נול' בפני עצמו אינו כלום, אך אם מוסיפים לפניו מספר אחד אזי הוא עולה לסכום גדול עד מאוד, וכאשר אוכלים את המצה כדבעי אזי הוא שלש 'נול' עם אחד, כי המצה הוא מיכלא דמהימנותא, מאכל האמונה, וכאשר מאמינים בהקדוש ברוך הוא שהוא אחד יחיד ומיוחד, אזי מצטרף האחד הזה יחד עם השלש מצות ונעשה מספר אלף, שזה המספר מורה על מעלת בני ישראל שהם חשובים יותר מן המלאכים.

אמנם הרשע שאינו מאמין בה' יתברך, לפי שהוציא עצמו מן הכלל כפר בעיקר, אף אתה הקהה את שיניו ואמר לו, שחבל על שיניו שיתאמצו לכוס את המצה היבשה, כי בלא האמונה אינה מועלת לו כלום, דאינה אלא 'זירא' בעלמא.

ולכן כאשר מסיימים את הסדר מכריזים ואומרים 'אחד אלוקינו שבשמים ובארץ'

ישועה ברעת הרבנית

כאשר היה פעם רביה"ק מהר"י ט"ב מסאטמאר זי"ע בעיר מיאמי, פגש שם את הגה"ק מצעהלים זצ"ל שגם הוא שהה שם למנוחה, רבינו הק' שאל אותו מתי בדעתו לחזור לביתו בניו יארק, ענה לו הרב דצעהלים: 'הלא רבינו יודע מה שכתוב בהגדה של פסח, 'ורב כמה שנאמר רבבה', דהיינו שהרב עושה כמו שאומרת הרבנית'... ונהנה רבינו מאוד.

ונראה לבאר עומק הכוונה בזה, על פי מעשה שהיה אצל הרה"ק רבי ברוך ממעזיבז זי"ע שהתפלל פעם אודות ענין מסוים, ואמר 'רבנו של עולם! אנא תן לי ישועה שגם הרבנית שלי תבין שזה ישועה'. וכוונתו ברורה שאכן מאמינים אנו שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, ואפילו אם אין הדבר נראה כן בעיני בשר, אמנם בקשתינו שטוחה, שישועתינו תהיה באופן שגם הרבנית תבין שזה ישועה, כלומה, שיהיה גלוי וניכר לכל הטוב שבדבר, ולא יראה ח"ו כרעה.

זהו הכוונה 'ורב כמה שנאמר רבבה', דהיינו שהרב מתפלל ומבקש ישועה, אבל שיהיה בבחינה כמו שאומרת הרבנית, דהיינו שיהיו חסדים נגלים ורחמים פשוטים.

אחד מן יודעי

'אחד עשר כוכבי' ורק אחר כך
'עשרה דבריא'.

אחד עשר כוכביא - שנים עשר

שבטיא - בפשטות קודמת
הבחינה של יוסף הצדיק
שנאמר בו (בראשית לו ט)
'אחד עשר כוכבים משתחווים
לי' לשנים עשר שבטיא, כי
זכות שהחזיקו ישראל במידת
יוסף הצדיק והיו גדורים בעריות
זכו שייחד הקדוש ברוך הוא
שמו על שנים עשר שבטים
למשפחותיהם, כמובא ברש"י
בפרשת פנחס (במדבר כו ה).
אולם כבר מצינו שהיה משמעות
למספר שנים עשר שבטים
קודם ליוסף הצדיק, דהנה רש"י
פירש על הפסוק (בראשית לה
כב) 'ויהיו בני יעקב שנים עשר'
שהכתוב כלל את ראובן ביניהם
להודיע שלא חטא, והנה איתא
במדרש (מדרש פליאה) שכאשר
ראה ראובן שיוסף הצדיק איננו
בבור אמר 'הילד איננו ואני אנא
אני בא במעשה בלהה', משמע
שכיון שראה ראובן שיוסף
הצדיק ניזוק הבין מזה למפרע
שחטא במעשה בלהה, וא"כ
לפי האמת שיוסף לא ניזוק
ע"כ שלא חטא במעשה בלהה.
נמצא שהמספר של שנים עשר
שבטים שהוא מעיד שראובן לא
חטא, הוא העדות על צדקו של
יוסף הצדיק. ולפי זה הוה הסדר
האמיתי להיפך, קודם 'שנים
עשר שבטיא' ורק אחר כך 'אחד
עשר כוכביא'.

שנים עשר שבטיא - שלשה עשר

מדיא - בפשטות הולך הסדר כך,
שקודם היו שנים עשר שבטים
שהם קיבלו אחר כך ההבטחה
של י"ג מידות שאינן חוזרות
ריקם. אולם כד מעיינת ביה
תמצא דלא כן הוא, דאיתא

מאמר המאיר

גדול שכלל ישראל הם מתנשאים לעומת
שרפים ועולים עליהם בחשיבותם.

ודבר זה עושים דווקא בליל הסדר כי הוא
סדר לכל השנה כדאיתא בספה"ק, וכדי
שנזכור כל השנה עד היכן אנו יכולים
להגיע אם רק נשכיל לנצל את זמנינו
וכשרונותינו כראוי לעבודת ה'.

קדוש קדוש ה' צבאות מלא כל הארץ
כבודו, פירוש, שאנו מסמיכים את
שלושת המצות אל ה' צבאות, ועל ידי
זה 'והאופנים' היינו המצות העגולות
כאופנים, 'וחיות הקודש' משיגים חיות
דקדושה מכח המצוה (עיין אוצר החיים פרשת
קדושים), 'ברעש גדול מתנשאים לעומת
שרפים', דהיינו שהם מכריזים בקול רעש

**ד' כוסות מותר בשתיה אחר
שיודעין מי גנב את האפיקומן**

על גדול חכמתו של הגאון בעל הנודע מיהודה זצ"ל ביני תורה, להציל עשוק מעושוקו
ולהוציא הצדק לאורה, מסופר, שפעם אחת באו לפניו בעלי דין, והתובע סיפר שהוא
עובד לפרנסתו כעגלון, ובשבוע שעבר הזמינו הנתבע, שהוא סוחר בין, להוביל חביות יין
העירה למכרם שם ביריד. והנה, בערב שבת קודש הוצרכו לעצור בכפר אחד, וכיון שלא
הכיר שם איש שיוכל לסמוך עליו, לקח את צרור כספו והטמינו באין רואים בין חביות
היין שבעגלה, והנה, במוצאי שבת כאשר ביקש לקחת את צרור מעותיו ראה שהילד איננו,
מקום המטמון היה ריק והמעות נעלמו כאילו לא היו שם מעולם. לאחר שחקר ובדק
במחשבתו הגיע למסקנא כמעט ודאית שבעל היין שנסע עמו הוא הגנב, כי רק הוא היה
יכול לדעת שהטמין שם את המעות, וגם איש מלבדו לא נגש אל העגלה שעמדה בחצר
במשך כל השבת. אמנם אין לו עדים על זה ולא שום הוכחה אך הדברים מדברים בעד
עצמם.

הנודע ביהודה פנה אל בעל הבית ושאלו אם ידוע לו משהו בענין, אך כמובן שהלה
הכחיש את האשמה מכל וכל, מעולם לא שלח ידו במלאכת רעהו ולחנם חשדו בעל
העגלה. אולם הנודע ביהודה הרגיש ששקר בפיו וכי באמת הוא זה שלקח את המעות.
הוא ניסה לדחוק את בעל הבית שיוודה, והסביר במתק לשון את חומר הענין של גניבת
פרוטה אחת מן העני, אולם לא הועיל מאומה, הלה חזר והכחיש נמרצות את החשה, ואף
העמיד פנים נעלבות על שהרב חושד בו במה שאין בו.

אז נענה הנודע ביהודה ואמר לבעל הבית: מאחר שאתה מגלה שאינך יודע מאומה
ולא נגעת במעות, ואילו העגלון טוען שהטמין את הכסף בין חביות היין, וגם אתה מודה
בך, אם כן מוכרח שנכנס לכאן אדם מן השוק שאין אנו יודעים מי הוא והוא לקח את
המעות, ולפי זה אין ברירה אלא לאסור את כל חביות היין! כי יתכן מאוד שהגנב היה
נכרי, ונאסר כל היין במגעו! בעל הבית החוויר כסיד, חביות היין היו שוות פי כמה וכמה
מצרור כספו של העגלון, בשפל קול הודה ואמר: 'רבי, אני גנבתי את הכסף, לא שלטתי
ביצרי ושלחתי את ידי בממון שאינו שלי', אולם הנודע ביהודה לא קיבל את דבריו: 'שמא
אינך אומר זאת אלא להציל את יינדך? הלא לפני רגע טענת בכל תוקף שלא ידעת כלל
ממעותיו של העגלון, הלה התחיל לזעוק: 'רבי אני מביטח! אני גנבתי את הכסף! הנה,
מיד ארוץ לביתי ואביא את הצרור בשלימותו, ועדיין לא נגעתי בו!', כחץ מקשת רץ הסוחר
לבית האכסניא וכעבור רגעים אחדים חזר עם כל כספו של העגלון, פרוטה לא נעדרה. כן,
בחכמה מופלאה הצליח הנודע ביהודה להחזיר את הגניבה לבעליו. ע"כ המעשה.

ולפי זה אפשר לרמז בפסוק במשלי (משלי ל ח): 'שלשה המה נפלאו ממני וארבעה לא
ידעתי', 'שלשה המה נפלאו ממני' זה קאי על בעל הבית בליל הסדר, שגנבו ממנו את
האפיקומן ושוב נפלאו ממנו הג' מצות, כי עכשיו יש לו רק שנים, וממילא 'ארבעה לא
ידעתי', שאינו יודע אם יכול לשתות את הארבע כוסות של יין, מאחר שלא נודע עדיין
מי הגנב.

אחד מ' יודע

בגמרא (ר"ה יז:) עה"פ ויעבור ה' על פניו ויקרא, מלמד שנתעטף הקב"ה כשליח צבור והראה לו למשה סדר תפלה אמר לו כל זמן שישראל חוטאין יעשו לפני כסדר הזה ואני מוחל להם, ה' ה' אני הוא קודם שיחטא האדם, ואני הוא לאחר שיחטא האדם ויעשה תשובה, ובוה נדחית טענת המלאכים על בריאת האדם שעתיד לחטוא קמי קוב"ה, והחזיר להם שתשובה מהני כדאיתא בזהר פ' בראשית, נמצא דבריאת האדם דהיינו שנים עשר שבטיא, היה רק מטעם שלשה עשר מדיא, דהיינו תשובה שקדמה להם. ולפי זה הסדר הנכון הוא קודם 'שלשה עשר מדיא' ורק אחר כך 'שנים עשר שבטיא'.

הרי לנו שנים עשר הוכחות שמנה הפייטן ומוכיח שאין סדר ודרך קבוע בעבודת ה', רק כל דבר יש לו לחשוב מהו רצון ה' באותה שעה ובאותו זמן, ולעבדו באופן זה בשמחה ובלבב שלם, ולידע שרק אחד אלקינו שבשמים ובארץ, ולכן מתחילין בזה כשקוראים אותו יש, ובה מסיימין כשקוראין אותו הפוך.

ברכת הבנים של אליהו הנביא

להרה"ק בעל הדברי חיים מצאנז ז"ע היה חסיד אחד מקורב ביותר בשם ר' משה גראס ז"ל, הלה היה בן עליה, תלמיד חכם ויודע ספה וגם בממון רב התברך משמים, אולם צרה אחת סבבו על כל זה, שעברו כבר שנים הרבה מנישואיו ועדיין ביתו ריקם ולא זכה להפקד בבנים. בכל פעם שנכנס אצל רבו הזכיר את צרתו והדברי חיים בירכו בחמימות, אולם אף על פי כן עדיין לא נושע.

פעם אחת כאשר הרגיש שכלו כל הקיצין נכנס לרבו ובכה לפניו הרבה, עד מתי ימשך המצב כך? מתי יזכה גם הוא לקיים מצות 'ושננתם לבניך?'. הדברי חיים הקשיב לו בסבלנות, ניחמו ועודדו בדברים, אחר כך הוסיף ואמר לו מילין סתימין: 'אם תזכה לראות את אליהו הנביא יוכל הוא להושיעך...'

ר' משה יצא מעודד ומחוזק, בהרגשה ברורה שישועתו קרובה לבוא, על אף שלא ידע בדיוק כיצד ואיפה יזכה לראות את אליהו הנביא, אולם הוא בטח בה' ושמר את הדברים בלבו.

התקרב ובא חג הפסח, ר' משה יושב בראש השולחן כמלך בגדוד, סביב השולחן הערוך ברוב פאר והדר מסובים אורחים רבים שר' משה מצא והביא הביתה, לפני כל אחד מוכנים כיס עם שלש מצות, גביע מכובד, ובקבוק יין משובח, ר' משה מנצח על אמירת ההגדה בצוותא ובנעימה, כאשר מידי פעם הוא עוצר להסברים, משולב עם פנינים יקרים ואמרות נאות מענינא דיומא, פתאום נשמעת דפיקה על הדלת, אחד הילדים נשלח לפתוח והנה נכנס הביתה השכן הגוי מן הבית הסמוך, אחד המסובים ממהר להוריד את היין מן השולחן לבל יפסל בראית הנכרי, ר' משה מברר ושואל למבוקשו, אך הלה עונה שאינו צריך מאומה, רק סתם כך החליט לבוא לביקור נימוסין אצל שכינו הקרוב. תשובתו הפליאה מאוד את ר' משה, כל הענין היה נראה כזר בעיניו, הן כבר שנים שהם שכנים יחד וגרים זה אצל זה, ומעולם לא הגיע לבקר אצלו, פתאום משום מה החליט לבוא?! ובפרט בשעה מאוחרת כזו, כאשר אנשים שכמותו כבר ישנים על מיטתם מזה זמן. פתאום הבריק ברק במוחו, הוא נזכר באחת בדבריו הסתומים של רבו ורעדה חלפה בגופו, בדחילו ורחימו הושיט את ידו אל הגוי העומד לפניו ואמר לו בלשון הקודש: 'שלום עליך רבי ומורי', הלה תלה בו עינים תמהות וענה לו בשפת המדינה: 'איני מבין מה שאמרת', אך ר' משה לא איבד את עשתונותיו, הוא ביקש מכל הנוכחים שיואלו לעבור לחדר אחר לכמה רגעים וכאשר נשאר לבדם פנה שוב אל הגוי ואמר לו: 'דע לך שרבי הקדוש מצאנז אמר לי שרק אתה יכול לעזור לי', כשמעו כן נשתנה צורתו של הגוי ואמר לו: נו! מה רצונך?, ענה ר' משה על אתר: 'ברצוני להתברך בשנים עשר בנים ובת אחת, כמו יעקב אבינו', אמר לו אליהו: 'שנים עשר בנים אינך יכול לקבל, אולם יהיו לך אחד עשר בנים ובת אחת... ופרח לו איש האמת.

למותר לציין שדבריו של אליהו הנביא נתקיימו במלואם ור' משה זכה להקים משפחה לתפארת, עם בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות. ע"כ המעשה.

ונראה לדרוש בזה הסמוכין בברכת המזון: 'הרחמן הוא ישלח לנו ברכה מרובה בבית הזה, הרחמן הוא ישלח לנו את אליהו הנביא, שעל ידי אליהו הנביא אפשר לזכות לברכה מרובה גם בדברים שנראה שכבר אפסה תקוה.

הוצאת הגליון נתנדב ע"י ידידנו הרבני הנכבד והמפואר מו"ה יואל הלוי פריעדמאן הי"ו לע"נ אביו הבלתי נשכח, אדם היקר באנשים, איש המעש והחסד מו"ה מרדכי ב"ר מנחם זאב הלוי ע"ה יארציט י"ב ניסן

ברכת מזל טוב ידידנו הרבני הנכבד והמפואר הר"ר יואל ברד"ש גאלדבערגער הי"ו לרגל אירוסיו בנו למז"ט